

УДК 633.31/37:631.53.01:631.8(477.7)

Димов О.М., кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник,
Голобородько С.П., доктор с.-г. наук, професор, головний науковий співробітник
Інститут зрошуваного землеробства НААН
E-mail: lksndrdymov@gmail.com; goloborodko1939@gmail.com

НАСІННЕВА ПРОДУКТИВНІСТЬ СТОКОЛОСУ БЕЗОСТОГО (*BROMOPSIS INERMIS* LEYSS.) ПРИ ЗАСТОСУВАННІ МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРИВ У ПІВДЕННОМУ СТЕПУ УКРАЇНИ

Важливою біологічною особливістю стоколосу безостого є його висока посухостійкість, що пов'язано з будовою кореневої системи культури, яка проникає у ґрунт на глибину до 2,0-2,5 м. З підземних кореневищ виростають численні стебла (до 2,0-2,3 м) з великою кількістю листків. Повного розвитку рослина стоколосу безостого досягає на другому році життя, а за сприятливих гідротермічних умов формує високі врожаї протягом 10-12 років.

Дослідження проводили в умовах природного зволоження (без зрошення), на темно-каштановому середньосуглинковому ґрунті ДП "ДГ "Копані" Інституту зрошуваного землеробства НААН протягом 2014-2016 рр.

Урожайність кондиційного насіння стоколосу безостого за весняного строку внесення $N_{30}P_{60}$ складала 393 кг/га, відповідно, $N_{60}P_{60}$ – 486 і $N_{90}P_{60}$ – 596 кг/га, проти 283 на контролі (без добрив) і 287 кг/га – при застосуванні P_{60} . За осіннього строку внесення азотних добрив урожайність кондиційного насіння на контролі (без добрив) не перевищувала 283 кг/га, відповідно, при застосуванні P_{60} – 287, $N_{30}P_{60}$ – 399, $N_{60}P_{60}$ – 493 і $N_{90}P_{60}$ – 607 кг/га.

Собівартість 1 кг насіння стоколосу безостого на контролі (без добрив) складала 10,26 грн/кг, при застосуванні фосфорних добрив (P_{60}) – 12,60, відповідно, при $N_{30}P_{60}$ – 10,55-10,71; $N_{60}P_{60}$ – 9,74-

9,88 і $N_{90}P_{60}$ – 8,89-9,05 грн/кг. Умовно чистий прибуток за вирощування стоколосу безостого на насіння на контролі (без добрив) досягав 11246 грн/га, а за внесення фосфорних добрив (P_{60}) – 10735 грн/га. Застосування азотних добрив, незалежно від строку їх внесення, сприяло отриманню вищого врожаю культури, а, відповідно, й умовно чистого прибутку, який при застосуванні $N_{30}P_{60}$ досягав 15442-15742 грн/га, відповідно, за $N_{60}P_{60}$ – 19499-19849 і $N_{90}P_{60}$ – 24406-24956 грн/га.

Витрати енергії на виробництво 1 кг насіння стоколосу безостого сорту Скіф в умовах природного зволоження (без зрошення) при застосуванні фосфорних добрив (P_{60} – фон) складала 35,2 МДж, відповідно, азотних на цьому фоні ($N_{30}P_{60}$), незалежно від строку їх внесення, – знижувалися до 31,8-32,3 МДж; $N_{60}P_{60}$ – 31,1-31,5 і $N_{90}P_{60}$ – 29,5-30,1 МДж.

Таким чином, формування врожаю кондиційного насіння стоколосу безостого (*Bromopsis inermis* Leyss.) сорту "Скіф" першого року використання в умовах південної частини зони Степу суттєво залежало від забезпеченості року опадами та застосування мінеральних азотних добрив. При цьому за осіннього строку внесення останніх спостерігався істотний приріст урожаю насіння культури а, відповідно, й умовно чистого прибутку, зниження собівартості й витрат сукупної енергії на виробництво 1 кг насіння.

УДК 631.452

Диченко О.Ю., кандидат с.-г. наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля
Полтавський державний аграрний університет
E-mail: ksenijadichenko84@ukr.net

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ

Україна багата на родючі ґрунти. Близько 60% площі країни – це чорноземи. Але їх сучасний стан залишає бажати кращого.

Родючість ґрунту – основний фактор сільськогосподарського виробництва. Погіршення показників родючості ґрунтів пов'язане як з природними чинниками, так і з господарською діяльністю людини. Тому, вивчення та аналіз даного показника є досить актуальним питанням сьогодення.

Однією із причиною зниження родючості на сьогоднішній день є ерозія, яка має найбільший руйнівний вплив на ґрунти. За останнє століття в результаті водної та вітрової ерозій на планеті втрачено 2 млрд. га родючих земель активного сільськогосподарського користування.

За даними Держкомзему України, загальна площа сільськогосподарських угідь, які зазнали згубного впливу водної ерозії, становить 13,3 млн. га, у тому числі 10,6 млн. га орних земель. Вітрової ерозії систематично піддається понад 6 млн. га земель, а в роки з пиловими бурями – до 20 млн га.

Відсутність достатньої кількості органічних добрив, порушення агротехнічних строків і якості проведення заходів обробітку ґрунту і значний механічний тиск на ґрунти призводить, насамперед, до їх фізичної деградації. Це так звані старі, добре відомі явища. Поряд із ними формуються нові типи деградації, які істотно знижують екологічно-відновлювальні й продуктивні функції ґрунтового покриву: зменшення гли-